

Jonathán.

Származása. Amerikából származik. Az Uj-York államban, Kingston mellett fedeztetett föl, hihetőleg az újabb korban. Hasbrouck Jonathán nevéről keresztelték el, a ki először ismertette meg e kitűnő almát a gyümölcsészekkel. — Ujdonság-létére már hazánkban is el van néhol terjedve. Ojtóvesszejét Fazekas Károly barátom szivességéből, 1876-ban kaptam Lekehalmáról. Fajfámon több ízben termett már Oberdieck leírásával jól egyező gyümölcsöket.

Érésideje. Nov.—Január.

Minősége. I. rendű csemege-, gazdasági- és piaczos-gyümölcs.

Nagysága. Középnagy ; néha jókora nagy.

Alakja. Két végén kissé belapított tojásalakú vagy kúpos gömbalakú; elég szabályosan boltozott, noha egyik oldalán többnyire hízottabb és emelkedettebb is, mint a másikon. Zöme a középtájnál többnyire alább, a kelyhes vége felé esik, honnét szára felé kissé hirtelen fogyva gömbölyödik s többnyire elég széles, kissé hullámos karimában végződik; kelyhe felé pedig szelíden fogyva s rendszerint kissé összébb húzódva boltozódik s többnyire ferdén álló karimában végződik. Szára rövid, vastag, húsos; néha középhosszú, vékony, fás, molyhos; tágnylású, de szűk és mély tölcserálatu üregbe helyezett, melynek finoman rozsdamázos falain néha szelíd lapos bordácskák és barázdák is szoktak váltakozni. Kelyhe zárt; néha félignyílt; fölálló és összehajló, keskeny, molyhos és sokáig zölden maradó osztványaival inkább vagy kevésbé szűk és mély üregben ülő, melynek falain finom ránczok nyúlnak föl a karimára, hol hullámos emelkedéseket képeznek s elenyésző, lapos bordákként a gyümölcsön végig, a szármélyedésig is levonulnak.

Színe. Bőre finom, sima, fényes; elejente fehéres zöld; értével élénk szalmasárga, miből azonban csak az árnyékban nőtt példányokon láthatni tisztán kisebb-nagyobb foltokat; mert csaknem az egész fölület elejente homályos, később derültre változó pirossal van bemosva vagy belehelve s közben-közben élénkebb vérpiros, szakadozott csíkokkal is becsapkodva. Pontozata apró, alig szembetűnő s többnyire csak az alapszínben, a bőr alul áttetsző fehéres pettyek alakjában jelenkező. Rozsdafoltok ritkán fordulnak elő a gyümölcs fölületén; de beégetett feketés ragyaszeplők többször találkoznak rajta.

Belseje. Husa sárgásfehér, finom, kissé tömött, porhanyós; leve bő, czukros, finom savanygyal emelt, igen kellemes, fűszeresízű. Magtokja csak kissé nyíltengelyű; inkább vagy kevésbé szűk fiókjaiban, hegyes tojásdad, vörhenyes barna, ép magvakat rejtő. Kehelycsöve kúpalaku, a gyümölcsbe csak kevésbé behatoló.

Fája. Elejénte vígnövésű, később mérsékelten növvő, egészséges, igen edzett; korán, rendszeren és bőven termő; rézsunt fölfelé törekvő, de csakhamar lefelé konyuló, nyúlánk ágaival, melyek gyümölcs vesszőkkel és peczkekkel kellőleg beruházkodnak, kuszált lombozatú, gömb alakú koronát alkotó. Alkalmas szál as fának és törpe fának is. Helyben és talajban nem válogató s. Gyümölcsei jól állják helyöket a fán.

Vesszei. Elég számosak, hosszúak, karcsúak, hajlékonyak; könyökösek; fölállóak vagy nyílt szögekben szétállóak; gyenge korukban sűrűn és finoman molyhosak; ért korukban is csak itt-ott csupaszak, sárgás vagy barnás zöldek; kerek vagy itt-ott tojásdad, fehér pontokkal ritkásan pontozottak; rendetlen, többnyire kissé hosszúas levélközűek.

Rügyei. Középnagyok, tojásdadok, laposak, tompahegyűek, lapulók; idősebb fák on világos vérpiros pikkelyekkel takartak és csak hegyök felé molyhosak; fiatal, erőteljes hajtások on sűrűn fehér molyhosak, csak alig kiálló többnyire hárombordás talapra helyezkedők.

Virágrügyei. Középnagyok, kúpos tojásdadok, alig hegyesek, hegyöknél fehér molyhosak, különben csupaszak; pirosas pikkelyekkel borítvák.

Levelei. Középnagyok vagy kisebbek is, vékony és hajlékonyszövetűek; kerülékesek; elég hosszúas, gyakran félre is görbült, keskeny hegyben végződők; kissé völgyesek; íveltek; széleiken többnyire hullámosak; alsó lapjuk on molyhosak; felső lapjuk on csupaszak, inkább vagy kevésbbé világos-zöldek; széleiken mélyen, kissé tompán, többnyire kettős fogakkal fűrészesek. Levél nyelők majd hosszúas, majd középhosszú, vékony vagy középvastag, fás, molyhos, töve felé violaszínpiros; inkább vagy kevésbbé rézsuut, fölfelé álló. Levélpálhái középnagyok, szétállóak, lándsásak, igen tartósak. Virágrügyet körítő levelei majd nagyobbak, majd kisebbek, keskenyebbek és hosszabbak, mint a vesszőkön levők; igen hullámosak, laposak, többnyire lándsásak vagy keskeny kerülékesek; rövid nyelőkről mereven szétállóak.

Hasonnevei. Philip Rick; King Philip.

Leirői. O b e r d i e c k, *Illustr. Handh. der Ohstk.* VIII. 149. Másoktól még nem olvashattam leírását.

Észrevétel. Mind fájának egészséges és termékeny volta, mind gyümölcseinek szépsége és jósága végett méltán megérdemli, hogy hazánkban mindenfelé elterjeszszük. Igen jól beillőnek találtam alföldi viszonyaink közé is.

Forrás: Bereczki Máté: Gyümölcshészeti vázlatok (1882)

A szöveg az eredeti leírás, tartalmi változtatás nélkül, a tördelést és formázást a Történeti Kutatókert végezte.